

**Тренінгові вправи за творами
Івана Котляревського «Енеїда» та
«Наталка Полтавка»**

**Народа Наталія Іванівна,
учитель української мови
та літератури**

Народа Н.І. Тренінгові вправи з української літератури – м. Торецьк, 2019.

У методичному посібнику представлена система тренінгових вправ, спрямованих на розвиток критичного і творчого мислення учнів, підвищення мотивації до вивчення програмного матеріалу.

Використання тренінгових вправ у навчальному процесі робить можливим оригінальний підхід до побудови структури сучасного уроку літератури, сприяє формуванню й розвитку творчої особистості, яка свідомо прагне до самопізнання, самореалізації, самовдосконалення. Приваблює дискусійний, проблемний характер завдань.

Посібник адресований учителям української мови та літератури закладів загальної середньої освіти. Матеріал може бути зразком для створення аналогічних вправ на уроках зарубіжної літератури, іноземної мови, історії.

Тренінгові вправи

І. Котляревський

«Енеїда»

І. Вправа «Моделювання»

1. Змодельуйте дерево, на листках напишіть імена персонажів поеми «Енеїда».
2. На коренях дерева запишіть проблеми, порушені автором.
3. На стовбурі позначте ідею поеми.

ІІ. Вправа «Скринька»

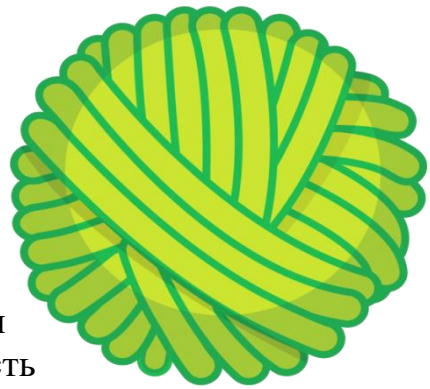
1. Які ідеї «Енеїди» є актуальними для сьогодення?
2. Складіть лист - подяку І.Котляревському за безсмертний твір.

Учні працюють у 3-4 - х групах, обмірковують і відстоюють власні думки; найгрунтовніші відповіді записують на аркушах паперу, складають до скриньки(конверту). Спікер групи озвучує зміст відповідей, обираються найбільш правильні й точні. Після обговорення матеріали складаються до загальної скриньки. Вчитель - арбітр підсумовує результат роботи, оцінює роботу учнів.

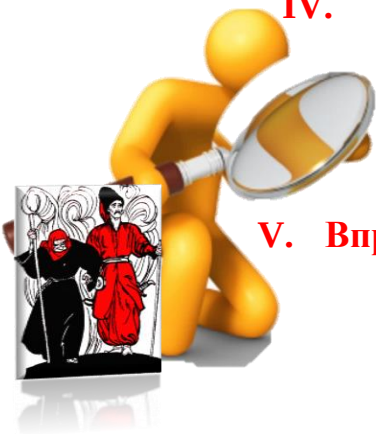
III. Вправа «Клубок»

Учні працюють у 3-4-х групах і складають сюжетний ланцюжок по черзі за змістом твору, записи роблять різнокольоровими ручками. Правильність відповідей перевіряють два учні - арбітри під керівництвом учителя.

IV. Вправа «Дослідник»

Учні повинні знайти прислів'я, приказки, фразеологізми, використані в поемі, та пояснити їх значення у творі.

V. Вправа «Діалог з мудрецем»

Учні повинні дати відповіді на питання:

№1

- Хто і чому назвав «Енеїду» «енциклопедією українського життя XVIII століття»?
- Що символізує пекло в поемі?
- Які суспільні вади засуджено у творі?

№2

- Доведи, що «Енеїда» – бурлескливо - травестійна поема
- За допомогою яких мовних засобів створено комічний ефект?

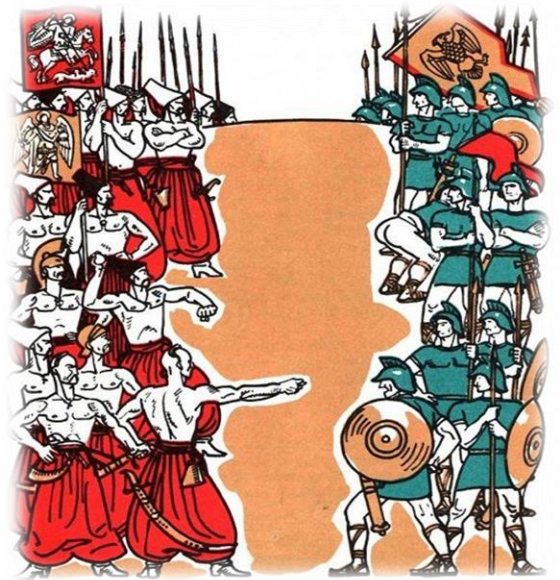
- Низ та Евріал – герої?

№3

- Яку роль у поемі виконує художній прийом – алюзія?
- У чому суперечливість вдачі Енея?
- Які позасюжетні елементи використано в поемі?

№4

- Які риси національного характеру втілено в образі Енея?
- Як розкрито в поемі проблему соціальної нерівності?
- «Енеїда» – твір травестійний?

VI. Вправа «Акторський майданчик»

Учні працюють у чотирьох групах:

I група складає короткометражний сценарій за змістом поеми;

II група готує монологи від імені героїв поеми(за вибором);

III група готує діалоги між героями(Низ – Евріал, Еней – Лавинія);

IV група складає презентацію до твору.

І. Котляревський

«Наталка Полтавка»

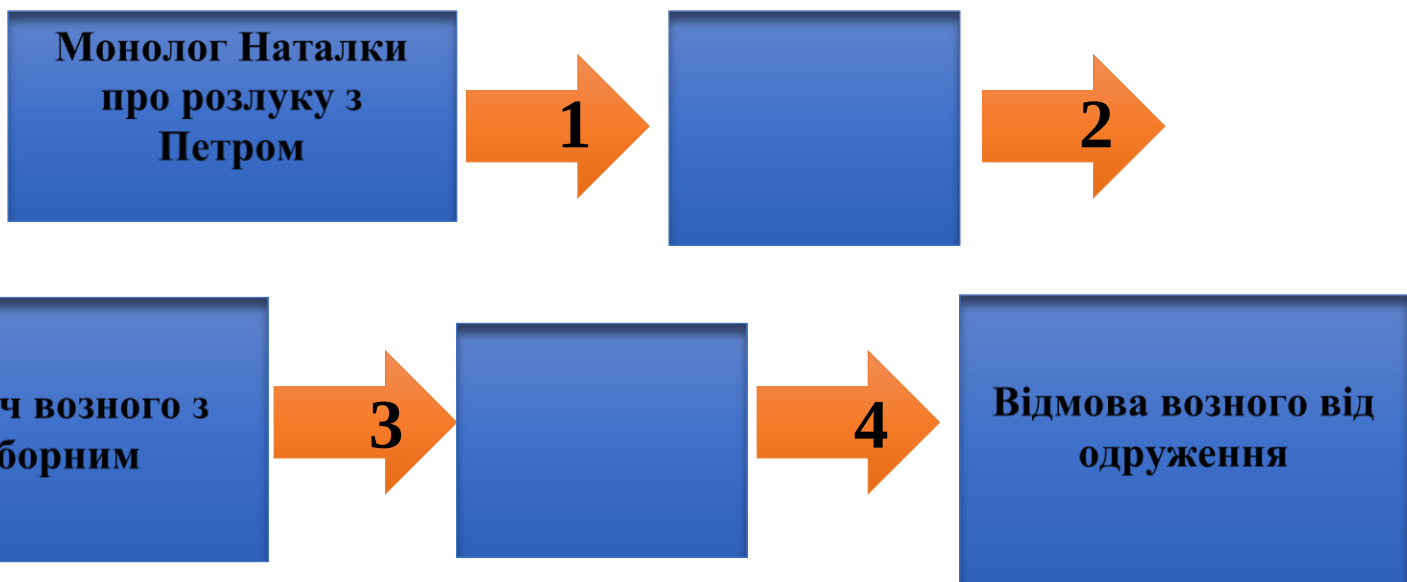

І.Вправа «Моделювання»

Змодельуйте квітку, на пелюстках напишіть імена персонажів, на середині запишіть жанр твору «Наталка Полтавка».

ІІ. Вправа «Перерваний ланцюжок»

Завдання: заповнити пропущені ланки сюжетного ланцюжка:

III. Вправа «Життєва валіза»

1. Які висновки ви зробили за змістом п'єси?
2. Сформулюйте 4-5 життєвих порад, які б ви взяли на озброєння в майбутньому дорослому житті.

Учні працюють у 3-4-х групах, обговорюють і записують свої думки на аркушах, складають до конверту –валізи. Спікер групи озвучує зміст, учні обмінюються думками. Складається спільна «життєва валіза».

IV. Вправа «Подарунок»

1. Підготувати на аркушах паперу контури сорочки.
2. «Зшити» паперову сорочку, оздобити орнаментом.
3. На зворотному оберті сорочки скласти лист головній героїні п'єси «Наталка Полтавка».

V. Вправа «Веселка на двох»

1. Намалюй веселку. кожному кольорі напиши риси характеру

2. На

дійових осіб п'єси.

3. Обміняйся веселкою з сусідом по парті, щоб перевірити, хто швидше вгадає героя твору.

VI. Вправа «Чотири кути»

Оберіть життєву позицію героя, поясніть власний вибір:

- Возний просить виборного допомогти йому в «сердечному ділі». Той погоджується.
- Терпилиха не дає благословення на одруження Наталки з Петром.
- Наталка обіцяє все зробити заради спокою благополуччя матері.
- «Кого безталання нападе, тому ні в чім нема удачі» (Петро).

Кожна група обирає тему, складає вільне есе з теми. Після озвучення вчитель пропонує перейти в ту групу, де прозвучав найкращий текст.